

Hydroenergetyczne wykorzystanie rzek dorzecza Odry w ramach „Programu dla Odry 2006”

Andrzej Jasiński¹, Jacek Krzemiński², Lech Poprawski³, Anna Sieradzka⁴

„Program dla Odry 2006” jest wieloletnim rządowym programem, w ramach którego są podejmowane działania zmierzające do realizowania polityki zrównoważonego rozwoju w dorzeczu Odry. Z drugiej strony odnawialne źródła energii zyskują w Polsce coraz większe znaczenie, a wśród nich najdłuższe tradycje ma hydroenergetyka. Założeniem obydwóch powyższych tendencji jest to, iż jednym z głównych komponentów „Programu ...” jest energetyczne wykorzystanie rzek dorzecza Odry. Dorzecze Odry jest obszarem zróżnicowanym o powierzchni ok. 119 tys. km². Jego zasoby energetyczne są szacowane na ok. 5,5 mld kWh rocznie, z czego technicznie można wykorzystać około 42%. Z punktu widzenia energetyki wodnej największe znaczenie ma obszar dorzecza środkowej i górnej Odry. Na rzekach dorzecza Odry jest zlokalizowanych 216 elektrowni wodnych. Jednak możliwości energetyczne Odrzańskiego Systemu Wodnego są znacznie większe, a ok. 219 potencjalnych lokalizacji pod budowę elektrowni wodnych stwarza szansę dla inwestorów zainteresowanych hydroenergetyką. W celu sprawnej koordynacji tego komponentu programu odrzańskiego oraz przyspieszenia prac nad mechanizmami wsparcia energetyki odnawialnej (w tym hydroenergetyki), Pełnomocnik Rządu ds. „Programu dla Odry 2006” powołał zespół doradczy, który wspiera działania pełnomocnika w tym zakresie. Wśród najważniejszych zadań zespołu znalazły się:

□ przeprowadzenie inwentaryzacji i zestawienie:

1 — historycznych punktów wykorzystania energii wodnej w dorzeczu Odry,

2 — istniejących obiektów hydroenergetycznych (charakterystyka techniczna, potrzeby modernizacyjne i możliwości wykorzystania),

3 — nowych potencjalnych lokalizacji i możliwości inwestycyjnych oraz ich uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego;

□ analiza gospodarczych i ekologicznych aspektów rozwoju hydroenergetyki;

□ rola i miejsce energii wodnej w bilansie energetycznym oraz w polityce energetycznej kraju;

□ zasady finansowania i prowadzenia prac w celu utrzymania obiektów piętrzących (producenci energii, administratorzy wód);

□ istniejące i niezbędne regulacje prawne;

□ relacje producenci–odbiorcy energii (współpraca, polityka cenowa);

□ wypracowanie propozycji instrumentów wsparcia rozwoju hydroenergetyki ze strony państwa (subwencje, gwarantowany zakup i ceny minimalne, ulgi kredytowe, polityka podatkowa, „zielone certyfikaty” i „zielone podatki”, dotacje i granty, premie środowiskowe, korzystne regulacje prawne, inne instrumenty);

□ ocena celowości podejmowanych inwestycji.

W swoich dotychczasowych pracach zespół zwrócił uwagę na takie zagadnienia jak:

I. Mało przejrzyste i mało stabilne rozwiązania prawno–ekonomiczne, które nie pozwalają planować inwestycji hydroenergetycznych w odpowiednio szerokim horyzoncie czasowym;

II. Brak odpowiednich mechanizmów ekonomicznych, które umożliwiłyby optymalne funkcjonowanie i wspieranie sektora energetyki odnawialnej, jak również pozwalałyby na odzyskiwanie zainwestowanych środków w rozsądnym przedziale czasowym.

Zespół zaproponował zamieszczenie w Ustawie o energii uzyskiwanej ze źródeł odnawialnych:

— aby w zakresie wspierania przedsięwzięć hydroenergetycznych nie było zależności pomiędzy wielkością pomocy publicznej do kosztów inwestycyjnych od mocy zainstalowanej obiektu. Za najbardziej racjonalny odsetek wsparcia ze środków publicznych uznaje się 80% kosztów inwestycyjnych;

— rozstrzygnięcia kwestii spornej, którą są opłaty za korzystanie z piętrzenia oraz koszty partycypowania w budowie jazów/budowli piętrzących, które w znacznym sposób zaniżają efektywność inwestowania. Wydaje się być zasadnym zwolnienie z opłat lub też wprowadzenie 5-letni-

¹Institut Nauk Geologicznych, Uniwersytet Wrocławski, pl. M. Borna 9, 50-205 Wrocław; andrzej.jasinski@neostrada.pl

²ESI sp. z o. o., ul. Armii Krajowej 14/5, 50-541 Wrocław

³Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, ul. Krakowska 36/38, 50-425 Wrocław

⁴Biuro Programu dla Odry 2006, Dolnośląski Urząd Wojewódzki, pl. Powstańców Warszawy 1, 50-951 Wrocław

ego okresu przejściowego przy opłatach za korzystanie z piętrzenia, a w przypadku budowy jazów zadeklarowanie zaangażowania pomocy publicznej do wysokości 50% kosztów;

— wprowadzenia przede wszystkim świadectw pochodzenia, których zadaniem będzie oznaczenie porcji wprowadzonej do sieci energii elektrycznej, jak również identyfikacja tej porcji energii w obrocie.

III. Zdefiniowanie warunków brzegowych dla wartości transakcji, poprzez możliwość wypełnienia obligacji za pomocą opłaty zastępczej lub ścisłego zdefiniowania kary za niewypełnienie obowiązku zakupu energii wytworzonej w źródłach odnawialnych.

IV. Konieczność uregulowania stosunków prawnych dotyczących użytkowania gruntów przez inwestorów elektrowni wodnych.